

Els *motlles* del terrissaire (ALDC, VII, 1649. Els *motlles* del terrissaire)

(Tot i haver presentat el mapa i el comentari de “Els *motlles* del formatge” al *PALDC*, VI, mapa 865, adduïm aquí “Els *motlles* del terrissaire” pel seu caràcter monònim, tot i les freqüents llacunes, enfront de l’anterior on s’inclouïen lexemes d’un altre origen, com *formatgera*, *fogasser*. Reproduïm el comentari referit als der. de MODŪLUS amb algun complement.)

El der. primigeni de MODŪLUS ‘mesura, mòdul’ va ser *motle* (s. XIII), que es va simplificar en el val. *mole* (Sanelo, 1802; Escrig, 1851), va rebre un reforç epítetic en *mòlec* 130, 131, 152 (com el dial. *càntuc* ‘canto’), va assimilar la vocal final a la tònica (*motlo*, s. XV, com *colze* > *colzo*) o es va palatalitzar en *molle* 111, 126/*mollo* 23, 42, 48, 66, 98, 116 i, amb geminació de palatals, *motlle*/*motllo*, per probable atracció del tipus *balle*/*batlle* (< BAJULUS), *gualla*/*guatlla* (< QUACCOLA O QUAHTĪLA), amb un canvi que hauria començat per les formes no geminades.

També cal notar el canvi en *mogle* (< *moddle* < MODŪLUS, com el del llat. vg. VET’LU > VECLU i el del cat. *rogle* < llat. tardà RŌT’LU), realitzat rarament amb consonant fricativa, *mo[ɣ]le* 122, però sobretot amb geminada, *mo[gg]le* 91,

101, amb *l* palatalitzada, *moglle* 118, i velar ensordida, *moclle* 89, 99, 106, 115, en poblacions de l’àrea ponentina. *Muelle* 125, usat al costat de *molde*, és una traducció abusiva del cat. *motllo*.

Notem *molde* en punts extrems occidentals, pres del cast. *molde*, que “desciende de MODŪLUS ‘medida, módulo’, hereditariamente, probablemente por conducto del cat. ant. *motle*” (*BDELC*, s. v. *modo*).

Funda 149 i *marc* 165 (usat per a fer taules) provenen del llat. tardà FŪNDA ‘bossa’ i del germ. *MARCUS, la primera, forma semànticament aproximativa, la segona, ús especialitzat. L’alg. *folma* 85 és un manlleu a l’it. *forma*. Des d’una perspectiva geolingüística, *motle* i *motlo* són l’evolució pristinada de MODŪLUS, la segona de les quals trobem en bal., la primera, simplificada en *mole* en val.; *mogle*, de punts isolats occidentals, manifesta una evolució fonètica singular. *Motlle* i *motllo* representen evolucions posteriors.

Són mots normatius *motlle*, *motllo*, des del *DOrt*, 1917 (*motllo* no es troba al *DG*₁, 1932, però reapareix en el *DIEC*₁, 1995); *motlo*, des del *DIEC*₁, 1995; *motle*, des del *DIEC*₂, 2007.

